

OP DE BEURS

Chipbedrijven in de min, herstel AEX

Amsterdam ■ De AEX-index op het Damrak heeft zich maandag wat hersteld van het zware verlies van vorige week, al hielpen de waardedalingen van de chipbedrijven niet.

ASML, ASMI en Besi verloren tot 1,5 procent, na de forse koersval van het belangrijke AI-chipbedrijf Nvidia afgelopen vrijdag in New York. Verder kregen beleggers maandagmiddag het uitbreidingsplan van ASML in de regio Eindhoven te verwerken. Na een miljardeninvestering vanuit de overheid heeft de chipmachinefabrikant nu toch besloten in de regio Eindhoven verder te willen groeien. Het aandeel ASML verloor 1 procent.

De AEX-index o,8 procent tot 866,51 punten, na het verlies vorige week van 2,7 procent. Ook de andere beursgraadmeters stonden in het groen. Zo kreeg de MidKap er ook 0,8 procent bij tot 928,68 punten. De beur-

zen in Frankfurt, Londen en Parijs stegen tot 1,5 procent.

Prosus voerde de AEX aan. De techinvesteerder profiteerde van een stevige koerswinst van het Chinese internet- en gamebedrijf Tencent waarvan Prosus grootaandeelhouder is. Het aandeel klom 4,8 procent.

ABN Amro was naast de chipbedrijven een van de weinige dalers (min 0,7 procent). Analisten van zakenbank Kepler Cheuvreux verhoogden het koersdoel licht, maar herhaalden het verkoopadvies.

In Zürich zakte UBS 1,2 procent. De Zwitserse bank gaat dit jaar in vijf rondes afscheid nemen van duizenden medewerkers om kosten te besparen na de overname van Credit Suisse. Volgens de Zwitserse krant SonntagsZeitung wordt in totaal 50 tot 60 procent van het voormalige personeel van Credit Suisse ontslagen.

GROOTSTE STIJGER

+4,56%

Prosus

GROOTSTE DALER

-1,45%

ASMI

Goedkopere elektrische auto's en meer laadpalen bepleit

Luxemburg ■ De Europese Unie moet de productie van elektrische auto's snel opschroeven en gaan produceren in alle prijsklassen. Nu blijken nieuwe elektrische auto's meestal in een hoge prijsklasse te liggen. Verder moet de Europese Unie helpen een veel dichtere net van laadpalen op te zetten, zodat de komende jaren eigenaren van een hybride auto niet gedwongen worden benzine te tanken.

Zo moet het Europese wagenpark alsnog milieuvriendelijk worden, zegt de Europese Rekenkamer in een rapport. Want het Europese doel van vermindering van de broeikasgasuitstoot door Europese personeelauto's is mislukt, concludeert de Europese Rekenkamer.

De vervoerssector is voor ongeveer een kwart verantwoordelijk voor de broeikasgasuitstoot in Europa en de helft daarvan komt door personeelauto's, stelt de analyse. Maar hoewel de Europese regels strenger zijn geworden voor de testnormen van nieuwe auto's, is het effect daarvan te klein. Nieuwe motoren zijn inderdaad energiezuiniger, maar in tussen zijn personeelauto's ook groter geworden en hebben dus zwaardere motoren nodig.

De Europese Rekenkamer stelt ook vast dat het aanvankelijke geloof dat alternatieve brandstoffen zoals biobrandstoffen het probleem kunnen

Rekenkamer wil meer laadpalen. FOTO ANP

oplossen, ook al niet klopt. Want de Europese Unie heeft geen geloofwaardige routekaart ontwikkeld voor de ontwikkeling van deze alternatieve brandstoffen.

De Europese Rekenkamer adviseert bovendien dat de Europese Unie de inspanningen vergroot om via handelsakkoorden met onder meer Australië en Gabon de aanvoer veilig te stellen van zeldzame stoffen zoals lithium, kobalt en mangaan. Zodat ook de Europese auto-industrie van deze grondstoffen kan profiteren.

De EU-landen en het Europees Parlement hebben afgesproken dat vanaf 2035 de verkoop van benzine-auto's in Europa in de ban gaat. In 2026 wordt geëvalueerd of dat streven haalbaar is.

Onderzoek pleit VN-organisatie vrij

Van onze verslaggever

New York ■ Er is geen bewijs geleverd dat medewerkers van de VN-vluchtelingenorganisatie UNRWA leden waren van de organisatie Hamas. Dit is de uitkomst van een onafhankelijk onderzoek onder leiding van de Franse ex-minister Catherine Colonna. Dit meldt onder meer de Britse krant The Guardian.

Israël heeft eerder twaalf medewerkers van de UNRWA ervan beschuldigd medeplichtig te zijn geweest aan de aanval van Hamas op 7 oktober. Tal van landen, inclusief Nederland, staakten de financiering van UNRWA, die al decennia van levensbelang is voor Palestijnse vluchtelingen in Libanon, Syrië, Jordanië en de Palestijnse gebieden, inclusief de Gazastrook.

VN-chef António Guterres heeft verheugd op de conclusies van de onafhankelijke onderzoekers gereageerd. Hij gaat met het hoofd van de UNRWA, Philippe Lazzarini, snel

bouwd met enig bewijs. De VN-organisatie geeft lijsten met kandidaat-medewerkers aan Israël's ter goedkeuring en sinds 2011 heeft Israël geen enkele zorg geuit over de mensen op de lijsten van medewerkers.

Richtlijnen

Israël heeft de lijst van maart gebruikt om beschuldigingen te uiten tegen twaalf medewerkers, maar levert geen bewijs. Die Palestijnen zouden volgens de beschuldigingen medeplichtig zijn geweest aan de bloedige aanval van Hamas en enkele andere Palestijnse groepen op plaatsen rond de Gazastrook.

De door de VN ingehuurd onderzoekers constateren dat de UNRWA 'robuuste richtlijnen en procedures heeft om er zeker van te zijn dat de organisatie zich houdt aan de beginselen van humanitaire neutraliteit'.

Beschuldigingen Israël niet met enig bewijs onderbouwd

bespreken hoe de aanbevelingen uit het rapport van Colonna kunnen worden toegepast. Guterres roept alle betrokken landen op actief de UNRWA te steunen, omdat de organisatie een levenslijn is voor veel Palestijnen.

De onderzoekers hebben onder meer vastgesteld dat de Israëlische beschuldigingen niet zijn onder-

Zorgverzekeraars korten op leefstijlprogramma's

Leonie Groen

Amsterdam ■ Zorgverzekeraars gooien hun leefstijlprogramma's om. Of stoppen ermee. Het is te duur. Of ze bereiken vooral de klanten die toch al veel bewegen. „Dat is slecht nieuws”, zegt David de Buissonjé, onderzoeker bij de universiteiten van Leiden en Delft.

Vitality van ASR gaat op de schop. Per 1 januari van het volgend jaar kunnen de deelnemers aan het leefstijlprogramma geen Apple Watch of Fitbit of cadeaubonnen meer verdienen. De beloningen worden vervangen door, waarschijnlijk, punten. Zilveren Kruis gooide eerder al de deur dicht van de webshop Actify. Begin dit jaar zette Menzis een punt achter het beloningsprogramma Samen Gezond.

„Doodzonde dat deze leefstijlprogramma's de nek worden omgedraaid”, zegt De Buissonjé die onderzoek heeft gedaan naar de vraag hoe financiële prikkels kunnen aanzetten tot bewegen. „De preventieve beloningsprogramma's zijn wetenschappelijk bewezen effectief. Ometje, de meest gedownloade beweeg-app, vindt hij een geweldige effectieve interventie. „Maar uit onderzoek weten we: nóg effectiever wordt zo'n app als je er financiële prikkels bovenop legt.”

Gezondheidswinst

Het aanbieden van zulke apps past in de huidige gezondheidstrend waarin de nadruk ligt op preventie. De rijksoverheid heeft een Nationaal Preventie Akkoord voor de aanpak van roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. „Dat akkoord werkt voor geen meter”, zegt De Buissonjé. „Bij de aanpak van overgewicht en obesitas hebben we nog geen deuk in een pakje boter geslagen. Met Actify, Samen Gezond en Vitality kunnen we de doelen uit het preventie akkoord wél gaan halen. Menzis, dat vooral in het noorden van het land zit, heeft veel klanten uit de lagere sociale milieus, de milieus waar de meeste gezondheidswinst valt te behalen. De zorgverzekeraar wist hen best goed te bereiken met Samen Gezond.”

Manager Mariëlle Duin van ASR

Vitality trekt vooral klanten van ASR die toch al veel bewegen. GETTY IMAGES

„Geef verzekeraars geld om aan preventie te doen

Wetenschapper David de Buissonjé

zegt dat de Vitality-app vooral wordt gebruikt door mensen die al veel bewegen. Dat snapt de onderzoeker. „Maar dat kun je ondervangen door de doelen te personaliseren. Loop jij de marathon? Doe jij er maar twee. Voor anderen mag de lat een stuk lager liggen.” Het echte probleem zit volgens de onderzoeker in de kosten. „De kosten van Vitality zijn hoger dan vooraf was ingeschat”, zegt de ASR-woordvoester. Ondanks de 3,50 euro die de 90.000 gebruikers van de app maandelijks betalen - die bijdrage gaat eraf. Het streven is te groeien naar 200.000 deelnemers. De woordvoester hoopt meer minder-actieve mensen te bereiken onder klanten met een zorg-, inkomens- of pensioenverzekering van ASR of Loyalis.

De Buissonjé vindt dat de zorgver-

zekeraars naar een andere businessmodel zouden moeten. „Verzekeraars moeten nu investeren, maar de baten betalen zich pas over één of twee decennia uit. Die gaan bovendien niet altijd naar de verzekeraar maar naar de maatschappij als geheel en de werkgever die minder ziekteverzuim krijgt.” Hij vindt het gek hoe de financiering van zorg geregeld is. „Als mensen ziek zijn en zorg nodig hebben betalen wij dit gewoon met z'n allen uit de basispremie. Maar als we willen voorkomen dat mensen ziek worden, moet de verzekeraar op zoek naar een businessmodel met financiële baten op de korte termijn.”

Fonds

De wetenschapper vindt dat de politiek moet zorgen dat zorgverzekeraars meer aan preventie kunnen doen. „Stel verzekeraars in staat om het gemeenschappelijk belang te dienen, in plaats van zich op hun portemonnee blind te staren.” Hij ziet wel wat in het voorstel van de Nederlandse Sportraad, een onafhankelijk adviesorgaan. „Zorgverzekeraars krijgen nu alleen curatieve zorg vergoed (ziekenzorg, red.). Voor preventie krijgen ze niks. Dat is bij wet geregeld. Het veranderen van een wet kost heel veel tijd. Daarom pleit de Sportraad voor een fonds waaruit preventieve maatregelen, zoals leefstijlprogramma's, kunnen worden gefinancierd.”